

Zálesí

Čtvrtletník pro kulturu, sport,
historii a společenský život

ročník 60, březen 2023, zdarma

SDH HUMPOLEC

Z HUMPOLECKÝCH
KRONIK

JARO V KNIHOVNĚ

AFC HUMPOLEC

Slovo na začátek

Redaktorka Zuzana Holčíková

Naši milí čtenáři,

je to už pár týdnů, co se píše rok 2023, a my se zde na stránkách humpoleckého zpravodaje setkáváme teprve poprvé. Venkem se čas od času přežene nějaká ta sněhová vánice, horská střediska ještě zdaleka nezavřela a nezastavila svůj provoz a my se probouzíme do chladných, často mrznoucích rán. Povinnosti ani radosti na nikoho nepočkají a s blížícím se jarem přibývá těch, které jsme nuceni provést na svých zahrádkách a kolem svých domovů, protože právě tam pak trávíme nejvíce času.

Téma na prvních stránkách tentokrát otevře rozhovor s Ing. Jiřím Krejčím. Bavit se budeme nejen o významném 150. výročí vzniku Sboru dobrovolných hasičů v Humpolci. V nadcházejícím období se chystá také mnoho dalších akcí

jak v Muzeu dr. Aleše Hrdličky, tak samozřejmě v Knihovně Jiřiny Zábranové, kde mají pořadatelé opravdu napilno. Jejich sekce na našich stránkách vás se vším podrobněji seznámí.

Jaro je nesporně časem barev, vůní a také nového ŽIVOTA. Tak se pojdme těmto vábivým vjemům společně přiblížit. Vždyť každé jaro může být jiné, a právě proto zcela výjimečné.

Všemi barvami provoněné jaro.

TÉMA NA PRVNÍ STRÁNKY 4

SDH Humpolec

KULTURA ŽIJE 7

Koncert

Z NAŠÍ HISTORIE (TÓRY) 9

Vladimír Staněk

MUZEUM 10

Co je nového v muzeu
Z humpoleckých kronik
Osobnosti

ČTENÍ KE KÁVĚ 14

Pozvánka do knihovny
Klubík Humpoláčci

NA JUNÁCKÉ STEZCE 16

O Popelce a dívčím skautingu

SPORT 17

Příběh humpoleckého fotbalu

„Hasič je člověk, který žije dvakrát, jednou pro sebe a jednou pro ostatní.“

Dobrovolnost je jistě ušlechtilá činnost. V mnoha ohledech nedocenitelná. V pojmenování Sbor dobrovolných hasičů pak tato slova mají úplně jinou váhu. Co se vám v rychlosti vybaví? Odvaha, pomoc, soudržnost, loajalita, těžká práce a mnoho dalšího. To vše představují také naši humpolečtí dobrovolní hasiči.

Pane Krejčí, popište prosím našim čtenářům vaši první cestu do řad dobrovolných hasičů.

K hasičům mě přivedl můj táta, protože byl jedním z prvních profesionálních hasičů na požární stanici v Humpolci, kam jsem za ním často chodil a seznamoval se s *hasičinou* už od malička. Do činnosti sboru jsem se zapojil v roce 1984, ve svých 14 letech. Zpočátku to byl požární sport, soutěže, přidaly se brigády a zásahová činnost v době, kdy ještě nebyly zásahové jednotky SDH, ale hasili všichni členové sboru dobrovolných hasičů.

Do tajů požární techniky mě tedy zasvětil zejména můj otec a dále i starší kamarádi, jako pan Milan Řeháček, skvělý strojník, a také dlouholetý velitel našeho sboru Jára Ťoukálek, který s námi později jezdil kondiční jízdy s těžkou technikou. Za jejich trpělivost a píli jim tímto moc děkuji. Řídit velkou hasičskou cisternu byl samozřejmě můj sen, který se mi později vyplnil, když jsem se stal strojníkem v jednotce SDH. Hasičské cisterny jsem pak řídil k zásahům od svých 18 let.

Zájem o *hasičinu* rostl, a tak se mi zjednodušil i výběr vysoké školy, kde byla jasnou volbou VŠ Báňská v Ostravě, obor technika požární ochrany a bezpečnost průmyslu. Když jsem se pak po sedmi letech vrátil z Ostravy, pokračoval jsem v práci u Sboru dobrovolných hasičů v Humpolci, ale i u profesionálních hasičů v Pelhřimově a Jihlavě, kde pracuji dodnes – už

třicet let. Dobrovolní hasiči jsou však stále mou srdeční záležitostí. A aby toho nebylo málo, v roce 2007 jsem byl výborem SDH požádán o vedení kroniky sboru a tato odpovědnost mi již zůstala. V zásahové jednotce jsem se postupem času vypracoval na velitele družstva a také si stále udržuji kvalifikaci řidiče-strojníka.

Když ještě na chvíli zůstaneme v osobnější rovině rozhovoru, které zásahy a situace vám řekněme zůstaly a ještě nějakou dobu zůstanou vtíštěny do paměti?

Práce hasičů je velmi rozmanitá, zahrnuje různé druhy zásahů – od požárů lesní hřabanky a dlouhodobých lesních požárů přes požáry v rodinných domcích, v udírnách a požáry vozidel až po zemědělské provozy, velkokapacitní skladovací haly, odchovny prasat. Dříve jsme často hasili i zemědělské zásobníky – sila. Časté je i odstraňování stromů spadlých přes vozovky, stromů na kolejích, nebezpečných vývrátů, čerpání vody ze sklepů a chat, otevírání uzavřených prostor, hledání pohřešovaných osob v terénu, likvidace obtížného hmyzu, pomoc ZZS s transportem pacientů, odklizení sněhu ze střech, tlakování kanalizace a podobně. Jako dobrovolní hasiči jsme pomáhali i při odstraňování škod a nebezpečných konstrukcí po tornádu v obci Hrušky. Vlastníme i vybavení na provádění dezinfekce povrchů a vyčleněných prostor města v rámci onemocnění covid-19. V době, kdy v Humpolci naplno jela výroba v podniku Českomoravský len, zde bývaly zásahy často trvající několik dní, prováděli jsme nebezpečné hašení sušky a také vysokých kovových sil z horní pochozí lávky pomocí výškové a dýchací techniky a dále i zespodu sila. Pamatuji rok, kdy stěny sila musely být trhavinou odstřeleny střelníkem, aby vůbec bylo možné silu uhasit. Sám jsem na horní lávce také hasil, a při vyklízení útočných pozic jsme dokonce byli s kolegou popáleni plameny, jelikož tehdy jsme jako hasiči ve srovnání s dnešním vybavením neměli skoro žádné ochranné prostředky. Při odjíždění v koši požární vysokozdvizné plošiny jsme museli nožem přerušit hadice, které nás spojovaly s místem zásahu, abychom se rychle mohli vzdálit od pekla, které tam řádilo. Poté se nás chopila záchranná služba a v sanitce jsme pak inhalovali kyslík, ačkoliv jsme nahoře každý vydýchlali tři vzduchové dýchací přístroje. Zásahy to byly zdoluhavé a vyčerpávající. Nezapomenu ani na množství těžkých a tragických dopravních nehod na dálnici D1, ke kterým jsem se v raném mládí dostával. Viděl jsem mnoho nepěkných věcí, které neodpovídaly mému věku. Nejhorší byly dopravní nehody, kde byly malé děti. To v člověku opravdu zůstává hodně dlouho, dá se říct celý život. Něco takového už jsem později nezažil

ani u profesionálních hasičů v Ostravě, ani v Jihlavě. Ale říká se, že *co člověka nezabije, to ho posílí*.

Hodně jsme v letech kolem roku 2009 riskovali i při odvracení hrozícího nebezpečí – těžký sníh na střechách budov v CTP parku. Tato práce neskutečně stmelí a posílí lidské kolektivy, jelikož je to práce týmová a důležitá je především odpovědnost každého člena skupiny. I tyto zásahy jsme však absolvovali díky štěstí bez zranění a v pořádku.

Další spoustu zážitků má pak člověk z doby, kdy jsme zasahovali v roce 1997 při velkých povodních na Moravě a pak v roce 2020 po devastujících následcích tornáda v obci Hrušky na jižní Moravě.

Přiblížíte také prosím stručně našim čtenářkám a čtenářům hlavní rozdíl mezi profesionálními hasiči a těmi, kteří se do pomoci zapojují dobrovolně?

Já si myslím, že slovo „dobrovolně“ je v názvu hasičů použito až skoro ne úplně vhodně. Dobrovolně člověk do sboru vstoupí, ale tím mu z členství plynou spíše už jen povinnosti. Nejsme tedy dobrovolníci na úrovni neziskových organizací, nebo lidí, kteří by to dělali dobrovolně proto, že zrovna nemají co dělat. Je to správně řečeno – jednotka hasičů obce nebo města složená z hasičů, kteří dělají tuto práci nad rámec svého povolání a zdarma bez nároku na odměnu. Dělají tuto práci ve svém osobním volnu, v noci, kdy ostatní odpočívají, odpoledne, kdy se ostatní věnují svým koníčkům, **prostě jak je potřeba pomoci bližnímu svému**. To znamená, když zahouká siréna – **dobrovolný hasič všeho zanechá a spěchá pomoci ostatním, kteří to zrovna potřebují**. Hasič profesionální vykonává svoji práci v rámci dané pracovní doby a jeho práce je ohodnocena platem. Profesionální hasiči spadají pod hasičské záchranné sbory krajů, potažmo pod Ministerstvo vnitra ČR. Pracují ve 24hodinových směnách, či na směně denní. Po ukončení směny tudíž mají osobní volno, kdy k zásahu vyjíždí pouze v případech nařízené pohotovosti na pracovišti nebo při velkých zásazích, kdy je povolá operační středisko. Hasič profesionální se samozřejmě ještě důkladněji připravuje na výkon svého povolání v rámci školení a ve specializačních kurzech v učilištích MV ČR. Hasiči profesionální jsou dále předurčení například na dopravní nehody, zásahy s nebezpečnými látkami, jsou vyškoleni jako vazači břemen, jeřábníci, lezci, technici speciálních služeb a podobně. Jsou dále vybaveni i speciální detekční technikou na úniky plynů, chemikálií a nebezpečných látek obecně.

Povinností dobrovolného hasiče jsou také účasti na příslušných školeních a tréninky přímo v terénu, pokud se tedy nemýlím?

Hasič dobrovolný je školen téměř celý rok v souladu s plánem školení. Začíná to školením řidičů referentů v autoškole, pokračuje školením profesní způsobilosti řidičů-strojníků, pravidelně ve spolupráci se ZZS školíme naše hasiče laickou první pomocí. Členové naší jednotky absolvují základní kurz obsluhovateli motorových řetězových pil a každý rok musí opakovat periodické teoretické školení i praktickou část, která se věnuje například rizikovému kácení či řezání stavebních konstrukcí. Každoročně podstupujeme jako velitelé i strojníci opakovací periodická školení na HZS Kraje Vysočina, územním odboru Pelhřimov. Členové jednotky absolvují dále kurzy nováčků pro používání dýchací techniky a poté každý rok zase periodická praktická školení, kde si každý vyzkouší pobyt a práci pod zátěží v dýchacím přístroji. K tomu jsou samozřejmě předpokladem kladné lékařské posudky od každého z členů jednotky.

Dále následují námětová a prověřovací cvičení podle vyhlášky o jednotkách PO (požární ochrany), což jsou pak právě ta cvičení přímo v terénu. Například seznamování s různými výrobními subjekty ve městě a podobně. Jedná se o praktický výcvik pro případ, že by se v těchto objektech zasahovalo. Seznamujeme se s požárními nádržemi, suchovody, vodovody, hydrantovou sítí, hlavními uzávěry energií a vody, se systémem požární ochrany v objektu. Prověřovací cvičení připravovaná pro jednotky dobrovolných hasičů se pak zaměřují například na dálkovou dopravu vody, zásahy hasičů schodištěm v panelovém domě, zásah v objektech, kde jsou osoby se sníženou pohybovou schopností, a podobně. Oblíbená praktická školení jsou například výcviky na zamrzlé vodní hladině rybníka, kde se zaměřujeme na techniky záchrany a transportu osob, které se propadnou ledem.

Hasičský záchranný sbor pro nás organizuje i další specializační kurzy, jako je „Technik ochrany obyvatelstva“, kde si dobrovolní hasiči osvojí dovednosti při stavbě stanů, detekci nebezpečných látek, učíme se, jak na preventivně výchovnou činnost s mládeží a dětmi základních škol. Učíme se základům psychologické pomoci lidem pro případy těžších zásahů, povodní a dopravních nehod. Hasiči si osvojí i dovednosti například při práci s pytlavačkami písku při povodních a plnění protipovodňových vaků. V neposlední řadě se naučí, jak pomáhat starostům obcí například s evakuací občanů, varováním a vyrozuměním tělesně postižených osob na samotách a chatách v jejich hasebním obvodu. Většina výcviků se samozřejmě odehrává a organizuje ve volných víkendech, což je další obětí dobrovolného hasiče za příslušnou kvalifikaci.

A teď k události, která je před námi: 150 let od vzniku Sboru dobrovolných hasičů Humpolec. Bude to velká akce, která si zde určitě zaslouží zmínku a pozornost. Co vše se kolem toho chystá a nač se můžeme těšit?

První dobrovolný hasičský sbor ve městě Humpolci byl založen v roce 1873. Na základě rozhodnutí c. k. místodržitelství byl ustaven samostatný hasičský sbor v Humpolci, tenkrát čítal

56 hasičů. Hasičský sbor prošel za tu dobu mnoha zkouškami včetně hrůz druhé světové války. No a nyní jsme tu my a připravujeme pro vás oslavy již **150 let od založení dobrovolného hasičského sboru v Humpolci**.

Oslavy 150 let založení SDH v Humpolci můžete sledovat na www.sdh-humpolec.cz, kde se snažíme informovat o programu a průběhu oslav, které připravujeme. Oslavy vypuknou 3. června tohoto roku srazem historické i současné techniky na Horním náměstí v Humpolci. Zde bude pouze hodinové setkání, výřad techniky a poté bude následovat spanilá jízda techniky ulicemi města. Pěší pújdou slavnostním průvodem, který povede patron hasičů sv. Florián na koni směrem ke zbrojnici. Tam poté budeme pokračovat slavnostním ceremoniálem přímo před zbrojnicí. Bude předáno několik vysokých vyznamenání a rovněž i pamětní medaile. Ocenění budou i členové, kteří jsou u sboru až celých 70 let! Hovořit budou paní starostka města, zástupci okresního i krajského sdružení hasičů, zástupci Humpolce i spřátelených organizací a družebních obcí Těškovice (Moravskoslezský kraj), Benetice (Třebíč) a St. Martin (Rakousko). Ve 13 hodin budou zahájeny ukázky hasičské techniky, práce hasičů, slaňování, vyprošťování, které by měly trvat do 17 hodin. Diváci se mohou těšit na ukázkou hašení s historickou technikou. Z Kamenice by měla přijet i legendární Tatra 623 RZA, která byla přestavěna na humpolecké stanici a sloužila zde roky jako první rychlý zásahový automobil pro dopravní nehody na D1. Během celé akce bude hrát k dobré pohodě skupina WAGA band z Humpolce a připraveny budou skákací hrady pro nejmenší, spousta dobrot a občerstvení pro děti i dospělé. Ve zbrojnici bude malá ukázka z historie hasičů v Humpolci a projekce i prohlídka fotografií.

Proto už nyní všechny příznivce hasičství srdečně zveme a budeme potěšeni, když budeme moci oslavit 150 let trvání SDH společně. Přijďte se tedy 3. 6. za námi podívat.

Na závěr mi dovoluete opět osobnější otázku. Je něco, co byste si přál pro vaše sdružení vy sám? Na co by se nemělo v budoucnu zapomínat? Zkrátka něco, co by ještě více podpořilo vaše už tak skvělé výsledky a ukázalo na vaši práci jako celek, který si zaslouží i nadále budovat a podporovat?

To je velice široká otázka, na kterou není jednoduché odpovět. Hasičské jednotky a sbory disponují technickou, personální a organizační akceschopností. To znamená, že technika, technické zajištění, personální stránka a organizační záležitosti musí být v souladu s komplexním fungováním sboru, protože to se od nás očekává.

Co nás v současné době trápí hodně, je práce s mládeží a výchova mladé generace. Je to běh na dlouhou trať. Podmínky pro kroužek mladých hasičů se během covidu zkomplikovaly natolik, že byl kroužek na jaře 2020 ukončen. Nyní je tato tříletá mezera hodně znát a budeme znovu těžko začínat. K tomu hledáme i vhodného vedoucího tohoto kroužku – člověka se vztahem k dětem, pedagogicky vzdělaného a schopného vést a zajišťovat tuto náročnou práci ve svém volnu po celý rok. Pevně věříme, že se nám podaří jej nalézt a že kroužek

mladých hasičů získá v tomto roce i nové členy. Budeme se snažit pro kroužek připravit nejvhodnější podmínky.

Velký problém dále vidím v tom, že nám odcházejí vyškolení hasiči z jednotky i sboru a stěhují se z Humpolce jinam, kde mají lepší finanční podmínky pro bydlení. Člověka dost zamrzí, když z naší party utečou na vesnici hotoví vyškolení hasiči s praxí, do kterých jsme investovali peníze a hlavně čas. Jsou to roky úsilí. Jsou to ti, kteří byli oporou sboru, a místo nich nastoupí noví, mladí členové a kolečko školení a odborné přípravy a starání se o ně začíná znovu, než dorostou, a nato někteří pak marně hledají bydlení, které ve městě nenajdou. A přesně v tom okamžiku je opět ztrácíme. To vidím jako největší problém současnosti, který se podepisuje na kvalitě našeho sboru. **Lidé jsou základní stavební kámen této činnosti a bez nich to opravdu nejde!**

Co se týká vybavení jednotky a sboru, chtěl bych poděkovat městu Humpolec, jeho zástupcům minulým i současným a dále zaměstnancům městského úřadu za vstřícnost a opravdu velkou pomoc našemu spolku, okrsku i jednotce. Ať se to týká vybavení ochrannými prostředky, technickými prostředky atd. V současné době znovu probíhají jednání o potřebě nákupu nového zásahového automobilu pro jednotku SDH Humpolec. V jednání je i stavba nové hasičské zbrojnice v areálu Máchova v Humpolci, kde by měl být soustředěn celý integrovaný záchranný systém v jednom areálu, tedy společně se ZZS Kraje Vysočina i HZS Kraje Vysočina. Výsledek tohoto snažení by pro nás i občany znamenal opět velký a znatelný kvalitativní posun v zajištění jednotek požární ochrany ve městě. Musíme si uvědomit, že současná legislativa na nás i na obce klade další a další požadavky, s tím souvisí i další materiální a technické vybavení, které je potřeba někde uskladnit a udržovat. Jedná se například o materiál ochrany obyvatelstva či materiál nouzového přežití, žebříky, nosítka, stany, povodňové vaky, pytle s pískem atd.

Na závěr mi dovoluete popřát všem členkám a členům našeho dobrovolného sboru hodně štěstí a zdraví do další práce, ale i v životě samotném. Klukům z jednotky přeji šťastné návraty od zásahů domů k rodinám a nejbližším. Ať na nás při práci vždy dohlíží náš patron sv. Florián. Dej bůh štěstí.

Zuzana Holčíková

DIVADLO

Honzlův Humpolec

Festival amatérských divadelních představení Honzlův Humpolec letos slaví plnoletost! Program na březnové pátky je tedy jasný – oslavte festivalové jubileum spolu s námi a s komediemi v podání ochotnických souborů ze Světlé nad Sázavou, Hvozdné, Bechyně a Želiva. Pořídít si můžete zvýhodněné abonentky i vstupenky na jednotlivá představení.

**3. 3.; 10. 3.; 17. 3.; 24. 3. 2023 vždy v 19:30,
Divadelní scéna kina Humpolec**

TRADICE

Humpolecké Velikonoce

Na Bílou sobotu se tradičně pletly pomlázky a barvila vajíčka. Obojí, ale i mnoho dalšího včetně zdobení perníčků a výroby velikonočních dekorací si budete moci vyzkoušet během Humpoleckých Velikonoc. Čeká vás také hudební vystoupení, čtení velikonočních pohádek, přednáška o zvycích a obyčejích svátků jara nebo soutěž o nejlepšího velikonočního beránka. Děti i dospělí si určitě užijí také velikonoční jarmark před Mikádem.

8. 4. 2023, 13:00–18:00, Mikádo

VZDĚLÁVÁNÍ

(Ne)rozumitelná justice

Vrchní státní zástupkyně JUDr. Lenka Bradáčová během své přednášky kromě jiného vysvětlí, proč řada pro laiky „jasných“ soudních kauz může skončit jinak, než bychom očekávali. Nenechte si ujít příležitost diskutovat s jednou z nejvýše postavených osobností české justice.

19. 4. 2023, 17:00, Mikádo – malá scéna

FILM

Expediční kamera

Filmový festival s dokumenty o cestování, dobrodružství i divoké přírodě vás během sobotního večera přenesne na blízka i vzdálená zákoutí naší planety. Navštívíte třeba Baffinův ostrov, Mallorcu nebo Madagaskar. O adrenalinové zážitky, jako je třeba neuvěřitelný výstup na nejvyšší horu centrálního Chile na kole, nebude nouze. Načerpejte informace a inspiraci pro vaše vlastní dobrodružství.

13. 5. 2023, 18:00, Mikádo – malá scéna

Stingův kytarista Dominic Miller zahraje v Humpolci s Vojtěchem Dykem

Světově uznávaný kytarista Dominic Miller, známý zejména jako dlouholetý spolupracovník Stinga, zavítá v rámci svého evropského turné také do Česka. Jediný letošní koncert v republice proběhne v Humpolci. Hostem jedinečného hudebního večera bude zpěvák Vojtěch Dyk. V neděli 23. dubna v divadelním sále humpoleckého kina Dominic Miller českým fanouškům představí především skladby ze svého nového sólového alba Vagabond.

Kapela vystoupí v tomto složení: Dominic Miller (kytara), Nicolas Fizman (baskytara), Jacob Karlzon (piano), Ziv Ravitz (bicí). Hostem ojedinelého hudebního večera v Humpolci bude Vojtěch Dyk, a tak se diváci mohou těšit na několik společných písní.

Dvojkonzert výjimečných hudebníků přináší Městské kulturní a informační středisko v Humpolci ve spolupráci se Zdeňkem Rýznerem a Janou Hruškovou. Předprodej vstupenek online na www.infohumpolec.cz nebo osobně v infocentru Humpolec.

Sponzorem akce je HRANIPEX a.s. a fabrika hotel.

Jana Hrušková
Vendula Marešová

Rodák z Buenos Aires platí v hudebním světě za vrcholného profesionála a jeho těsné propojení se Stingem trvá již desítky let. Podííl se na Stingově produkci nejen jako kytarista, ale i jako skladatel a aranžér. Ze společné tvorby lze jmenovat především světoznámou píseň Shape Of My Heart.

Autorskou hudbu Dominica Millera v mnoha ohledech určují jeho kořeny. Narodil se v Argentině irsko-americkému páru, studoval v Anglii a dnes žije ve Francii. Jako hudebník tedy ve své tvorbě spojuje to nejlepší ze starého i nového kontinentu.

„Jsem silně ovlivněn tím, jaký má Sting smysl pro harmonii, i stylem jeho skládání textů a písní. Já zkouším to samé aplikovat do instrumentální hudby. Vyjadřuji se pomocí hudebních aranžmá,“ netají se sám Miller svou inspirací. Sting svého spoluhráče také velmi obdivuje a k jeho tvorbě se vyjádřil takto: „Kdykoliv Dominic hraje na kytaru, vytváří jedinečné barvy a celé spektrum emocí, ojedinelou architekturu ticha, melodie i resonancí. Dokáže hudbou pozvednout ducha do jiných sfér.“ Kromě Stinga spolupracoval Miller také s mnoha dalšími osobnostmi, například s Paulem Simonem, Josém Carrerasem, Philem Collinsem, Paulem Youngem, Manu Katchém, Chrisem Bottim a dalšími.

Den památky obětí holocaustu a humpolecká Tóra

Valné shromáždění OSN dne 1. listopadu 2005 na svém 42. plenárním zasedání vyhlásilo 27. leden jako Mezinárodní den památky obětí holocaustu jako připomínku nevinných obětí nacismu za druhé světové války. Z nich nejvíce bylo kolem šesti milionů Židů. Datem je osvobození koncentračního a vyhlazovacího tábora Osvětim – Březinka (Auschwitz – Birkenau) v roce 1945, které se symbolicky vztahuje na osvobození i ostatních nacistických koncentračních táborů.

Na podnět České rady pro oběti nacismu, Federace židovských obcí v ČR a dalších organizací byl v České republice jako významný den 27. leden vyhlášen již v roce 2000. Konečně v roce 2004 byl tento den zákonem č. 101 ustanoven jako Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti.

Dne 27. ledna letošního roku byla od 18:25 odpoledne tamního času sloužena bohoslužba za humpolecké oběti šoa v synagoze progresivní komunity Beth Shalom v Aucklandu na Novém Zélandě. Bohoslužbu vedl rabín Dean Shapiro a pozdravy z Humpolce vyřídil a o návštěvě své rodiny v Humpolci pohovořil Neil Boyd-Clark ze Sydney v Austrálii.

Proč si každoročně již několik let na památný den obětí šoa tato komunita připomíná humpolecké Židy? Kdo je Neil Boyd-Clark? Odpovědi jsou jednoduché, ale začněme od začátku.

V roce 2014 jsem se zajímal o osudy humpoleckých Tór. Československý stát totiž v roce 1964 prodal celkem 1564 svitků Tór z našeho území do zahraničí – do Londýna. Podmínkou bylo, že svitky nesměly být použity ke komerčním účelům, ale pouze k účelům vzdělávacím a náboženským. Pro tento účel byl založen Memorial Scrolls Trust, který svitky opatruje a postupně je také distribuoval do prověřených kongregací po celém světě. Svitky tak mohly začít tzv. druhý život. Od rabína Ariela J Friedlandera jsem tehdy obdržel odpověď s adresami pěti kongregací, které získaly humpolecké Tóry. Tři byly z USA: Am Yisrael Congregation, Northfield, Illinois, Beth El Congregation, Winchester, Virginie, a dnes zaniklá Nassau Community Temple, West Hempstead, New York, jedna z Mexika: Comunidad Bet El (D. F.) a poslední právě z Nového Zélandu v Beth Shalom, Epsom, Auckland (svitek č. 247). Rabín Friedlander napsal i povzbuzující a krásnou větu: „Možná že ti, kteří se starají o svitky (dnes), mohou pozitivně reagovat, když uslyší o někom, kdo žije a dýchá stejný vzduch, jako dýchali Židé, kteří kdysi vlastnili jejich svitek.“ Tehdy jsem se také pokusil oslovit tři komunity, jejichž internetové stránky se mi podařilo nalézt. Bohužel žádnou odpověď jsem neobdržel. O tomto tématu bylo psáno v červnovém *Zálesí* v roce 2015 v článku „Humpolecké svitky Tóry“.

Základ ke změně byl položen 5. ledna 2020. Tehdy Humpolec navštívila rodina Boyd-Clark z australského Sydney. Manželé Sarah a Neil a tři děti James, Hannah a Lucy. Při jejich návštěvě jsme prošli hřbitov, synagogu a Židovské město. Paní Sarah je rozená Lund a jejím otcem je Peter Ernst Lund (nar. 1938), který spolu s bratrem Thomasem Otto (nar. 1936) a rodiči přišel do Austrálie v květnu 1939. Těmito rodiči byli

Vitrína s humpoleckou Tórou, u které stojí rodina Boyd-Clark – manželé Sarah a Neil a děti James, Hannah a Lucy – a rabín Dean Shapiro (zcela vpravo).

humpolecký rodák Otto Stefan Löwy (1896–1965) a v Trutnově narozená Lisl, roz. Goldberger (1905–1946). Rodina se z původního jména Löwy přejmenovala na Lund. Paní Sarah tak pochází ze starobylého a v 18. století v Humpolci nejvýznamnějšího židovského rodu Löwy. A tak její kořeny jsou z tzv. Löwyho domu na Židovském městě (původně č. III a později č. p. 474). Z tohoto domu a rodu (kromě dalších) například pocházel i dědeček spisovatele Franze Kafky Jakub Löwy. Této rodině byl věnován podrobnější článek „Humpolečtí předci a příbuzní Franze Kafky“ v *Zálesí* (prosinec 2016–únor 2017), který dnes lze doplnit o další nově zjištěné skutečnosti. Z toho bude asi nejdůležitější nález zápisu o výstavbě staršího (a předchůdce dnešního) domu z kamene z roku 1730. Jinak dům v dnešní hmotě byl vystavěn cca ve 20.–30. letech 19. století Izákem Löwym, a dokonce se dochovala i jeho sedmistránková závěť z roku 1857.

Při odjezdu jsem rodinu poprosil, zda by se nepokusili kontaktovat komunitu Beth Shalom, která opatruje jednu z humpoleckých Tór. Přece jenom ze Sydney je do Aucklandu podstatně blíže než z Humpolce. Zanedlouho však vypukla pandemie covidu-19 a s ní spojená omezení, zavřené hranice, nemožnost cestování. S rodinou jsme samozřejmě zůstali i nadále v kontaktu přes internet. Začátkem ledna letošního roku, tedy po třech letech, došlo k zásadní změně. Přišla zpráva, že se rodina chystá do Beth Shalom při uctění památky obětí

šoa, kde vystoupí a členy komunity seznámí se svou cestou do České republiky a návštěvou Humpolce.

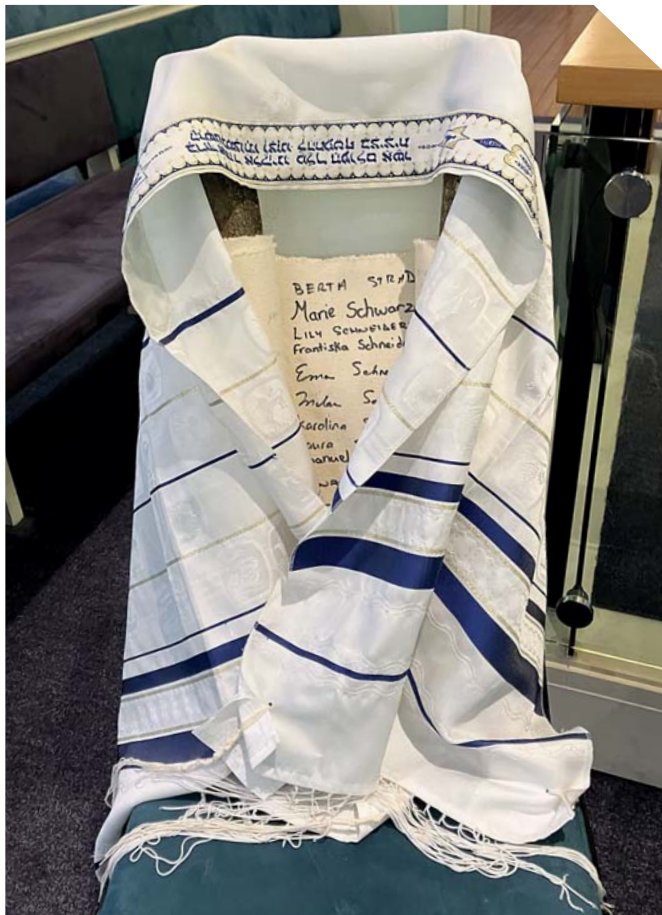
Následně již bylo jednoduché navázání kontaktu s novozélandskou komunitou, vyměnili jsme si několik zpráv, údajů a fotografií. Obdržel jsem i odkaz na přímý přenos bohoslužby, kterou tak bylo možno sledovat. Vzhledem k jinému časovému pásmu, přesně dvanáctihodinovému posunu, se pietní akt konal od 6:25 ráno (středoevropského času).

Předsedkyně rituálního výboru Naomi Johnson (kromě jiného) zaslala také fotografii ručně vyrobeného svitku, který komunita věnovala svému rabínovi Deanu Shapirovi, když zde před deseti lety působil. Poté odešel do USA (Temple Emanuel of Tempe v Arizoně) a před více než rokem se na Nový Zéland vrátil. Každý člen napsal na svitek jméno každé jednotlivé humpolecké oběti. Jednou za rok, při vzpomínkové bohoslužbě, stejně jako letos, je pak tento svitek zabalen do talitu (modlitebního pláště) a vystaven v synagoze.

Humpolecký svitek Tóry je pietně uchováván a vystaven v synagoze v prosklené vitríně. Není již pravidelně používán, protože některé části textu, přestože jsou čitelné, nejsou zcela „dokonalé“, tzv. košer. Vedle vitríny je pak zarámovaný certifikát s textem v angličtině a hebrejštině z května 1997, který vysvětluje příběh českých Tór prodaných do Velké Británie. Certifikát patří svitku č. 247 a končí: „This Scroll came from Humpolec and was written in the middle of the 19th century. Beth Shalom, Auckland, New Zealand.“

Kruh předpovědi rabína Ariela J Friedlandera se uzavřel a velký dík patří rodině Boyd-Clark. Dík patří i komunitě Beth Shalom, která si připomíná naše oběti šoa a důstojně pečuje o bývalou humpoleckou Tóru.

Vladimír Staněk

Svitek se jmény humpoleckých obětí šoa zabalený v talitu, jak byl vystavený při letošní vzpomínkové bohoslužbě dne 27. ledna konané komunitou Beth Shalom v novozélandském Aucklandu (foto Naomi Johnson).

MUZEUM

Co je nového v muzeu

I v roce 2023 se můžete v muzeu těšit na nové a zajímavé výstavy.

V sále na Horním náměstí postupně představíme malířskou tvorbu humpoleckého továrníka Adolfa Trnky, v dubnu budou následovat obrazy Richarda Klimenta, který tvoří střídavě v Praze a Havlíčkově Brodě, a v květnu abstraktní malby Jaroslavy Lankašové. Na Dolním náměstí probíhá až do dubna interaktivní výstava společnosti Raná péče přibližující život zrakově postižených, kde je přichystán interaktivní svět nejen pro lidi s hendikepem doplněný poutavými ilustracemi ve formě komiksu. V květnu nastoupí začínající mladá generace se soubornou výstavou nazvanou Jinosvět. Uvidíte obrazy, fotografie i rukodělnou činnost.

Dalšími přednáškami pokračuje cyklus **Věda v muzeu**. V březnu vystoupí biolog prof. Ing. Jaroslav Petr, DrSc., který přednáší biotechnologii na několika českých univerzitách,

svými články přispívá do různých periodik a je členem redakční rady časopisu *Vesmír*. Získal několik ocenění za přínos popularizaci vědy i za literární tvorbu. Na přednášce nám objasní problematiku a příčiny klesající plodnosti nejen u lidí, ale i u volně žijících živočišných druhů. Na duben jsme pozvali RNDr. Vladimíra Sochu, publicistu, autora populárně-naučné literatury, překladatele a popularizátora vědního oboru paleontologie a přírodních věd obecně, jehož největším zájmem jsou druhohorní dinosauři. Seznámí nás s mnoha teoriemi o jejich vymření včetně té poslední, a to dopadu meteoritu.

Ve druhé polovině května proběhne již 17. ročník akce **Muzejní noc**, kdy budou expozice otevřeny do pozdních

večerních hodin, a připravujeme výstavu a odpolední program na muzejní zahradě.

Doufáme, že si z naší pestré nabídky vyberete, a těšíme se na setkání s vámi.

S novým rokem přinášíme do *Zálesí* novou rubriku

V minulých letech jsme vás na stránkách *Zálesí* pravidelně seznamovali se zajímavými exponáty z našich depozitářů. Ačkoliv správa muzejních sbírek a práce s nimi je hlavním posláním muzea, není naší jedinou činností. Od roku 1998 muzeum také zpracovává městskou kroniku, jejíž kopie jsou u nás k nahlédnutí. Právě zápisy z kronik využíváme například při přípravě různých výstav, vyhledáváme v nich informace pro badatele a při tom objevíme nejenom pozoruhodné, ale mnohdy i úsměvné zápisky. A tak bychom v této rubrice chtěli připomenout dění, které ve své době bylo ve středu zájmu, dnes je však více či méně zapomenuto. Doufáme, že vybrané záznamy současného čtenáře zaujmou, někdy pobaví a někdy mu připomenou nynější dění. Přejeme vám příjemné čtení

Dagmar Kluchová
Muzeum dr. A. Hrdličky v Humpolci

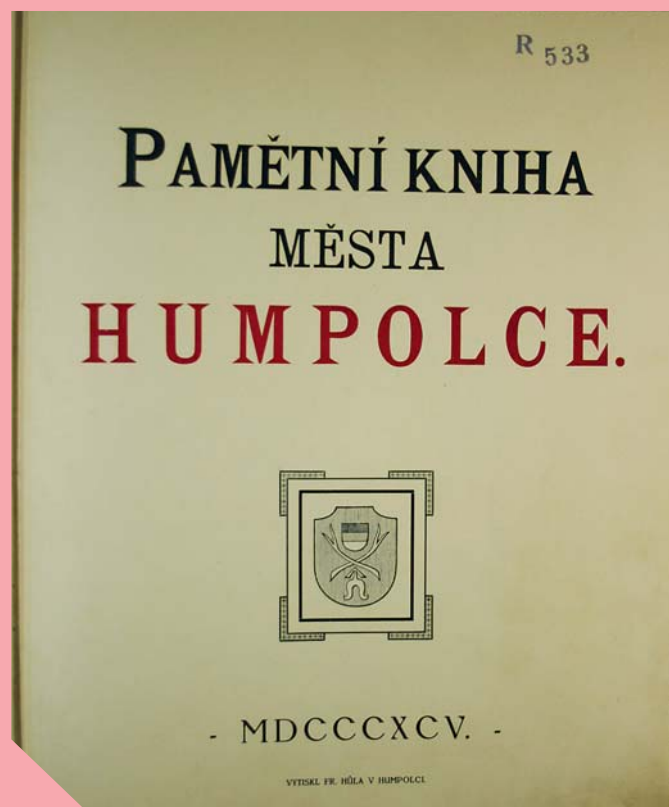
Z humpoleckých kronik

STALO SE... před 113 lety (29. května 1910 – Kometa Halleyova)

„Dne 29. května 1910 byla celou Evropou v bázni očekávána srážka s kometou Halleyovou, ale ani se neukázala. Teprve po týdně se zjevila v podobě zamlžené hvězdy bez ohonu.“

KOMENTÁŘ: Halleyova kometa je periodicky se objevující vesmírné těleso, které je každých cca 75–80 let viditelné ze Země. Zatím naposledy bylo pozorováno v roce 1986 a znovu by se mělo objevit roku 2061. V roce 1910 byla kometa poprvé vyfotografována a proletěla velmi blízko naší planety. Bázeň, o které se kronikář zmiňuje, nevyplývala pouze z možné srážky komety se Zemí, ale také z toho, že novináři zveřejnili výrok francouzského astronoma Camilla Flammariona. Ten tvrdil, že jednou ze složek ohonu komety je jedovatý plyn dikyan (to bylo výzkumem potvrzeno), který může zničit veškerý život na Zemi.

I když Země 20. května „prošla“ ohonem komety, k žádné katastrofě nedošlo, neboť další astronomové velmi rychle zjistili, že plyn není tak koncentrovaný, aby ohrozil život na planetě. Nicméně v některých částech světa vypukla panika a lidé nakupovali plynové masky i „antikometové“ pilulky nebo deštníky, které je měly ochránit. Šlo samozřejmě o klamavou reklamu.

STALO SE... před 95 lety (5. května 1928 – Loupež)

„V noci z 5. na 6. května 1928 vloupali se zloději do úřadovny Okresní hospodářské záložny v Humpolci na náměstí Riegrově a uloupili z nedobytné pokladny celkem asi 24 000 Kč. Že to byli lupiči ve svém řemesle velmi vyškolení, [o tom] svědčí vylámané zámky a stěny pokladny. Do domu dostali se přes zahradu Okresního domu a dvůr záložny. Po lupu ujeli asi autem, jež na ně na německobrodské silnici čekalo.“

KOMENTÁŘ: Riegrovo náměstí je dnes Horní a úřadovna Okresní hospodářské záložny se nacházela v budově dnešní Komerční banky č. p. 301. Získat 24 000 Kč bylo na tehdejší dobu poměrně dobré přilepšení, když si uvědomíme, že průměrný měsíční plat dělníka činil 510–590 Kč a úředníka asi 1 500 Kč, jeden pár bot se dal pořídit za 100 Kč a hektar zemědělské půdy zhruba za 4 000 Kč.

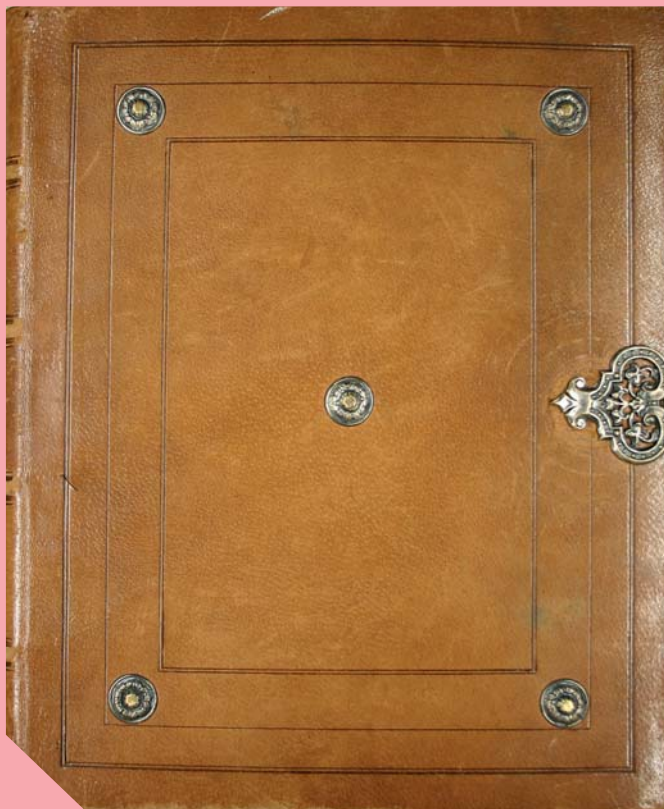
Již o dva dny později se udála další loupež, tentokrát v budově dnešní ZŠ v Hálkově ulici, která však nebyla tak úspěšná:

„V noci na 7. května 1928 pokoušel se nějaký méně zkušený lupič dostat se do pokladny záložny učitelské v budově chlapecké školy ve Wilsonově třídě. Byl prý však školníkem vyrušen a uprchl. Ze zásuvky v ředitelně odcizil asi 800 Kč. Do železné pokladny se však již nedostal. Celá krádež však zdála se velmi záhadnou, protože mnohé věci nedaly se nijak vysvětliti. Zloděj zmocnil se dříve duplikátů klíčů od pokladny, jež byly uschovány v ředitelně školy v zapečetěné a popsané obálce a jimi pokladnu otevíral, právě když prý byl vyrušen.“

STALO SE... před 94 lety (24. dubna 1929 – Indové v Humpolci)

„Ve středu dne 24. dubna 1929 přišli na humpolecký poštovní úřad dva hnědí mužové, na první pohled cizinci, a žádali na přítomném sluhovi městské spořitelny Prügelhofovi, aby jim dal za pětistovkovou bankovku drobné. Sluha měl u sebe v brašně 40 000 Kč. Sluha jejich žádosti nevyhověl a odkázal je na poštovního úředníka drže část svých peněz v ruce. Když se však sluha vrátil do spořitelny, zpozoroval, že mu schází devět stokorunových bankovek, které mu oba cizinci nepochopitelným způsobem odcizili. Nyní nastala po cizincích honba. Oba cizinci přeběhli rychle město na brodskou silnici, kde na ně čekal již vůz a třetí společník. Vsedli rychle do vozů a ujížděli k Něm. Brodu. Za Věží však odchýlili se k Okrouhlici. Humpolecké četnictvo v automobilu dojelo až do Něm. Brodu a odtud k Okrouhlici a jelo nyní cizincům naproti. Za Dolním Chlístovem se s nimi potkali. Po důkladné prohlídce byli dva, kteří byli na humpolecké poště, zatčeni a odvezeni do vazby v Humpolci. Peníze u nich byly nalezeny. Pachatelé byli po dosti dlouhé zajišťovací vazbě odsouzeni k sedmidennímu vězení, již [si] však vazbu odpykali a byli vyhoštěni z města.

Po uvěznění obou Indů přistěhovala se do Humpolce celá skupina jejich s ženami i dětmi, a protože všichni velmi naříkali a neměli, kde by se ubytovali, poskytla jim obec přístřeší

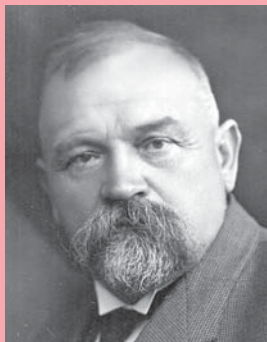
v radnici. Protože však brzo obtěžovali celé město a žádali úpěnlivě o propuštění svých druhů a byli nesnesitelní a obtěžovali, byly ženy s dětmi vyhoštěny na katastr obce Jiřic. Nebylo to však nic platno. Potulovali se celý den po městě, až konečně po propuštění obou zatčených z města odešli.

Žertovná příhoda: Po zatčení obou Indů přišel městský nadstrážník trochu později do strážnice, když byli oba Indové na strážnici vyšetřováni. Když je spatřil, zvolal nadstrážník na jednoho z nich: „A, ty kluku černá z Vojslavic, já tě znám, já tě měl už mnohokrát v prádle!“ Zatím se za chvíli přesvědčil, že se mýlí a že z Vojslavic nebyli.“

KOMENTÁŘ: Tito cizí státní příslušníci nebyli samozřejmě první skupinou lidí pocházejících z území mimo české země, kteří se v Humpolci nějaký čas zdržovali, připomeňme např. haličské uprchlíky za první světové války. Dokonce to nebyli ani jediní Indové ve městě – třeba v srpnu 1995 přijel do Humpolce Ram Chandra Biswas, pohnutky jeho návštěvy však byly úplně jiné – na jízdním kole cestoval po celém světě a chtěl tímto způsobem upozornit na problém násilí ve společnosti, a naopak se snažil, aby si lidé uvědomili potřebu lásky a života v míru.

Do historických zápisků z kronik téměř nezasahujeme, proto ponecháváme tehdy používané výrazy, slovosled i pravopis.

Mgr. Vojtěch Novák
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Prof. MUDr. František Hamza

7. 3. 1868 Kletečná – 4. 6. 1930 Brno

Narodil se 7. března 1868 v Kletečné v rodině mlynáře jako nejstarší z osmi dětí. Školní docházku zahájil v Pelhřimově, v roce 1887 odmaturoval na gymnáziu v tehdejším Německém Brodě. Poté studoval medicínu na Univerzitě Karlově v Praze. Na lékařské fakultě promoval roku 1897 a téhož roku se v Humpolci oženil s Julií Závodskou. Krátce nato se manželé přestěhovali do Luže u Vysokého Mýta, kde Hamza přijal místo obvodního lékaře. Již v době studia na lékařské fakultě se zajímal o dětskou tuberkulózu a v roce 1901 založil ve své vile v Luži první středoevropský léčebný ústav pro tuberkulózní děti. Protože nemocných přibývalo, koupil pozemky pod zříceninou hradu Košumberk, kde začal v roce 1907 stavět nový léčebný areál. Postupně se tak původní léčebna začala přesouvat do míst, kde se nachází dodnes. Dr. Hamza dokázal, že léčit tuberkulózu ve vnitrozemském klimatu je možné podobně jako u moře či v horském prostředí. Základem léčby, dostupné chudým i zámožným, byly hygienické návyky, pohybová terapie a posílení tělesné soustavy. Jako první ve střední Evropě otevřel přímo v léčebně ústavní školu. Léčebnu vedl dr. Hamza zpočátku ve vlastní režii a děti z nejchudších rodin léčil zdarma. Financování ústavu mělo probíhat z částek hrazených nemocnými, z dobročinnosti a za přispění Českého zemského výboru a Chudinského ústavu královského hlavního města Prahy. Tyto prostředky však nestačily, a proto si František Hamza musel vzít peněžní úvěr. Po jednání s Českým zemským výborem bylo koncem roku 1908 dosaženo toho, že se léčebna stala zemským ústavem a dr. Hamza jej nadále vedl jako ředitel. Tuto funkci zastával až do 1. srpna 1919. V Luži již od počátku svou činností pozitivně ovlivňoval společenský život, třikrát byl zvolen do funkce starosty obce a v roce 1908 obdržel titul císařského rady a stal se čestným občanem Luže. Byl spoluzakladatelem sirotčince v Luži a inicioval založení české protirakovinné společnosti.

Během první světové války hrozilo Hamzovi zatčení za jeho pobyt v Srbsku, kde působil jako poradce v tamějších zdravotních záležitostech. Za jeho činnost ho Srbové vyznamenali vysokým státním řádem. Roku 1919 byl MUDr. František Hamza jmenován přednostou odboru sociálních věcí na Ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy a pod jeho vedením vzniklo mnoho léčebných ústavů po celém Československu. Hamza stál u zrodu mnoha organizací, např. Masarykovy ligy proti tuberkulóze. V léčebně, kterou v Luži založil, působil dr. Hamza po odchodu na ministerstvo pouze jako inspekční konzultant. V roce 1922 se s rodinou přestěhoval do Brna, kde byl jmenován mimořádným profesorem sociálního lékařství na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity a byl pověřen vytvořením ústavu sociálního lékařství. Celoživotní aktivní boj proti tuberkulóze rozšířil o zápas proti rozmáhajícímu se onemocnění – rakovině, která nakonec postihla i jeho samotného. Až na sklonku života, 30. prosince 1929, se dočkal jmenování řádným univerzitním profesorem. Své poznatky, vycházející z praktických zkušeností, publikoval ve vědeckých pracích, vedl zdravotnické kurzy, psal odborné lékařské knihy. Jeho aktivity překročily rámec medicíny a byl činný ve veřejném a kulturním životě. Již během studií se věnoval i umělecké tvorbě, je autorem několika divadelních her a uznávaná je také jeho prozaická tvorba. Napsal knihy *Šimon kouzelník*, *Želivské romance* a přispíval do humpoleckého měsíčníku *Zálesí*.

František Hamza podlehl rakovině 4. června 1930 ve věku 62 let a je pochován v urnovém háji v Praze-Motole. V rodné Kletečné byla Hamzovi v roce 1968 odhalena pamětní deska od akademického sochaře Milana Knoblocha a v roce 2018 pomník.

Dagmar Kluchová
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Pozvánka do Knihovny Jiřiny Zábranové

Březen – měsíc čtenářů je významnou událostí ve všech knihovnách. Pravidelně jej pořádáme také v Knihovně Jiřiny Zábranové. Cílem je ještě více propagovat četbu, seznámit veřejnost s novinkami a připravit program, který osloví všechny věkové kategorie. Je poděkováním čtenářům a návštěvníkům za spolupráci s knihovnou.

Na co se můžete těšit letos? Na seminář se stylistkou Danou Beranovou (středa 8. 3.), která vám sdělí, jak si sestavit šatník podle své postavy nebo jaké zvolit módní doplňky. Po čase se opět potkáte s odborníky Ludmilou Duškovou a Janem Kopřivou, ti ve středu 22. 3. uspořádají Zahrádkářskou poradnu. Jak na spokojené a vyvážené vztahy poradí 13. 3. ve své přednášce Zdeňka Masopustová. Zejména starší generaci osloví beseda o bezpečnosti seniorů, kterou připravila na úterý 28. 3. od 14 hodin tisková mluvčí Krajského ředitelství PČR Kraje Vysočina Dana Čírtková.

Dětské oddělení pozve na další setkání nejmladší čtenáře – Humpoláčky. Tentokrát budou se svými rodiči vyrábět ruční papír (středa 15. 3., 9:30 hodin). Pro ostatní zájemce je připravená dílna ve stejném duchu, ale v náročnější formě na pátek 17. 3. Je součástí projektu Příroda v knihovně, který pro letošní rok přichystala knihovnice dětského oddělení. Určitě zaujme i novinka – Book swap pro nejmenší čtenáře (29. 3.). Jde o výměnu knih. Pokud máte doma dětskou literaturu, kterou už nepotřebujete, můžete ji přinést do knihovny a věnovat dalším zájemcům, nebo si naopak vybrat z donesených knih. I v březnu budou přicházet na besedy a čtenářské lekce žáci základních a mateřských škol.

Knihovna nezapomněla ani na výstavy. Do konce měsíce je v Čítárně knihovny k vidění výstava Od pravěku po raketu, kterou nám zapůjčil Krajský úřad Vysočiny. Mapuje historii obalů a je součástí projektu Příroda v knihovně. V Literárním klubu zhlédnete putovní výstavu kreslených vtipů The Tap Tap – Načerno: Turné černého humoru. Březnový program vyvrcholí dvěma akcemi. Ve čtvrtek 30. 3. to bude pořad s názvem

Melodie poezie. Večer básniček Viléma Jenče a Vlad'ky Štaubertové s hudebním doprovodem Petra Lisého a Marty Šimonové. A v pátek 31. 3. na děti čeká Den s Andersenem, s podtitulem Příroda v knihovně pro školy i čtenáře.

Podrobné informace jsou k dispozici na webových stránkách www.infohumpolec.cz/knihovna/ nebo vám je rádi poskytneme přímo v knihovně. Věříme, že si z naší nabídky vyberete.

Ludmila Trnková
vedoucí Knihovny Jiřiny Zábranové

Statistické ohlédnutí

V roce 2022 si čtenáři vybírali z knižní nabídky 45 117 svazků a celé řady periodik. Vypůjčili si celkem 66 307 jednotek, což je o 18 000 více než v předchozím roce. Nejžádanější byla kniha Kateřiny Tučkové *Bílá voda*, následovaly tituly Táni Keleové-Vasilkové *Slzy a smích*, *Julinčina pekárna* a oba díly *Šikmého kostela* Karin Lednické. V oblíbeném žánru detektivek vedly *Prokletý kraj*

od Michaely Klevisové a *Propast smrti* autora Roberta Bryndzy. V dětském oddělení si nejmenší čtenáři nejraději půjčovali knížky výtvarníka a spisovatele Petra Horáčka. Ti starší dávali přednost humorně laděným knihám, příkladem je publikace autorky Belly Swift *Mops králíčkem*. Dospívající četli fantasy, ale také grafické romány o životě a lásce *Srdcerváci*.

Klubík Humpoláčci slaví rok

Knihovna Jiřiny Zábranové se připojila k celostátnímu projektu Bookstart. V březnu 2022 dětské oddělení založilo čtenářský klub pro maminky a tatínky na rodičovské dovolené a jejich děti. Klub dostal příhodné jméno „Humpoláčci“. Zakládajícími členy bylo dvacet rodin s dětmi ve věku od půl roku do tří let.

Při první schůzce se přítomní dozvěděli o službách knihovny a řazení fondu. S malými čtenáři jsme společně listovali v leporelu od Ivony Březinové *Ráno v trávě*. Děti zkoušely samy otáčet stránky a odpovídat na otázky k přečtenému. Každý si zmíněné leporelo odnesl jako knižní dárek. Pro miminka

jsme vyráběli kontrastní obrázky. S rodiči jsme také diskutovali o čtení a vzájemně si vyměnili tipy na četbu.

Druhý klubík „Humpoláčci“ byl netradičně v prostorách skanzenu Zichpil. Knihovna se přidala k městské akci „Humpolecké Velikonoce“. Program nebyl určen jen „Humpoláčkům“, ale i ostatním čtenářům a návštěvníkům. Děti si poslechly příběh z knížky humpoleckého rodáka Ivana Martina Jirouse s názvem „Velikonoční pohádka o kohoutech, bouřce a duze“. Na pohádku navazovaly tři jednoduché úkoly.

Koncem května jsme do klubíku pozvali zajímavého hosta. Ředitelka vzdělávacího centra Basic Zdeňka Masopustová hovořila s rodiči o komunikaci v rodině a učení malých dětí. Děti si při přednášce listovaly novými knížkami.

Přes letní prázdniny si rodiny mohly vyzkoušet knihovni šifru „Putování za Bílým králikem“.

Humpoláčci se setkali i v Týdnu knihoven. Ve středu 5. října 2022 jsme společně hráli loutkové divadlo, a to zdramatizovanou pohádku „Hrnečku vař“ z knížky *Chvilka pro pohádku*. Malí čtenáři si zkusili sestavit domeček z tvarů, vytvořit věž z kostek a také si vyrobit hrneček s medvědem. Jako odměnu si tentokrát odnášeli sety z projektu Bookstart se zmíněnou knížkou.

I před Vánoci měli Humpoláčci napilno. Knihovna každoročně pořádá akce na začátek adventu. Klubík s vánoční pohádkou a vyráběním se uskutečnil ve středu 30. listopadu dopoledne. Vyráběli jsme andílka, co rád čte. A aby nebyl sám, udělali jsme i hodného čertíka. Odpoledne si pak rodiny mohly vytvořit tašku a poslechnout si pohádku z knížky Ladislava Špačka *Dědečku, vyprávěj o Vánocích*.

V únoru letošního roku jsme nezapomněli ani na masopust. Ve středu 15. 2. knihovna pro Humpoláčky uspořádala karneval.

Klubík se během svého působení rozšířil. K původním dvaceti rodinám se přidalo dalších deset. Někteří Humpoláčci začali navštěvovat školku, nechodí už na dopolední setkání klubíku, ale jako čtenáři knihovně zůstali věrní.

Jak se přidat ke klubíku? Rodiny s dětmi do pěti let se mohou bezplatně přihlásit do klubíku od 1. 3. do 8. 3. 2023 v dětském oddělení. A jaká jsou pravidla? Aktivní účast na akcích a registrace malého čtenáře v knihovně.

Bc. Zdeňka Komrsová
Knihovna Jiřiny Zábranové

O Popelce a dívčím skautingu

I když dnešní povídání bude tak trochu připomínat pohádku, tři oříšky, plesové šaty ani ztracený stříviček v něm nenajdete. Ale abychom nepředbíhali, musíme se nejprve vypravit na samotný začátek, a to až do roku 1908, kdy britský generál Sir Robert Baden-Powell – povzbuzen úspěchem tábora, který o rok dříve na zkoušku uspořádal s 20 chlapci na ostrůvku Brownsea – sepsal a vydal svou knihu *Scouting for Boys*. Knížka vzbudila živý ohlas nejen mezi britskými chlapci, ale k údivu samotného Baden-Powella i mezi děvčaty, která se rovněž začala sdružovat a rozvíjet podle jím zformulovaných zásad. V roce 1910 tak vznikla dívčí odnož skautské organizace „Girl Guide Association“, nad kterou převzala patronát Robertova sestra Agnes Baden-Powell.

V létě roku 1911 se do Anglie vypravil profesor tělocviku Antonín Benjamín Svojsík. Osobně se zde setkal s Baden-Powellem a byl nadšen činností tamních skautů. Domů se vracel s jeho příručkou pod paží a hlavou plnou smělých plánů. Po prázdninách se pustil do pokusů s chlapeckým skautingem. Se svými žáky z žižkovské reálky vyrážel na skautské výpravy za Prahu, překládal a sepisoval první brožurky, které následně s dalšími statěmi vtělil do knihy *Základy junáctví*. V létě roku 1912 uspořádal pokusný chlapecký tábor v Orlovských lesích, po jehož úspěchu se skauting začal postupně šířit kromě Prahy

i do dalších českých měst. Nyní, kdy jsou základy skautingu položeny nejen ve světě, ale i u nás, můžeme do našeho příběhu konečně přizvat i slíbenou Popelku.

Jistě vám neuniklo, že skauting byl ve svých počátcích zamýšlen toliko jako prostředek výchovy chlapců. Výchova dívek byla totiž spoutána tehdejšími konvencemi, a bylo tedy naprosto nemyslitelné, aby dívky měly stejnou volnost jako chlapci. Dívky, zejména z měšťanských a vyšších vrstev, byly v tomto ohledu doslova popelkami – svůj volný čas měly věnovat drobným domácím pracím, četbě, zpěvu, hře na klavír a přípravě na budoucí roli manželek a matek. Tomuto nezáživnému způsobu života měšťanských dívek, jenž se nezdálo odrážet i v jejich chatrném zdraví, se rozhodla postavit energická spisovatelka, vlastenka, vychovatelka, členka tehdejšího ženského hnutí a pracovnice Ústředního spolku českých žen, paní Popelka Biliánová (vlastním jménem Maria Popelková, provdaná Biliánová, 1862–1941).

I přes pohádkově znějící jméno se rozhodně nejednalo o žádnou křehkou bytost. Popelka Biliánová, poté co se v tisku letmo seznámila s existencí a podstatou skautingu, kolem sebe shromáždila družinu 12 dívek a v létě 1912 – ve svých 50 letech – s nimi vyrazila vstříc prvnímu skautskému dobrodružství. Jejich cílem byl Chotouňský dvorec stojící uprostřed lesů nedaleko Jílového u Prahy. Tam Popelka pronajala dvě prázdné místnosti a s děvčaty zde, v lesní osadě, strávila čtyři týdny naplněné společnou prací, výpomocí v hospodářství, starostí o vlastní obživu, vycházkami, zpěvem, tancem a hrami. Přestože jim prakticky celý pobyt propřel, vracely se dívky domů zdravé a spokojené. O rok později zúročila Popelka Biliánová své průkopnický nabyté zkušenosti ve Skedni, kde vlastním nákladem uspořádala ve zcela prázdné bývalé lesovně další dívčí osadu pro 16 dívek, „*skorem vesměs studentek z dobrých rodin, zvyklých poměrnému pohodlí doma a vůbec nezvyklých práci tělesné*“, jak uvádí ve své pozdější knize *O dívčím skautingu*. I tato akce dopadla zdárně – kromě naraženého zápěstí jedné z dívek se nic zlého nestalo a děvčata se po závěrečném táborovém ohni rozcházela jen nerada.

Až v roce 1915 byl uvnitř spolku Junák – český skaut založen Odbor pro dívčí výchovu skautskou, jenž se pod vedením dr. Anny Berkovcové pustil do přípravy „oficiálního“ dívčího skautingu u nás. Ke spolupráci byla přizvána i Popelka Biliánová, avšak její pojetí skautingu bylo pro mladší sestry již příliš konzervativní, staromódní a strnulé. Toužily po stejné náplni, jaká se prosazovala u chlapců, chtěly mít stejnou volnost, chodit do přírody, tábořit pod stany, namísto bílých halenek nosit tlumený кроj umožňující splynout s okolím při plížení a krytí – to vše bylo pro Popelku Biliánovou nepředstavitelné a nepřijatelné. A přece právě tento progresivní směr nakonec zvítězil. V roce 1915 vznikla družina Sasanek pod vedením Vlasty Štěpánové (později Koseové), žákyně dr. Berkovcové z holešovického lycea. Děvčata pořádala výpravy do okolí Prahy a při jedné z nich si na břehu Vltavy

Popelka Biliánová

u obce Živohošť vyhlédla tábořiště, na kterém v létě uspořádala svůj první stanový tábor. Přestože stavbu podsad znaly jen z propagačního skautského tábora pořádaného téhož roku v pražské Klamovce a na táboře měly jediného „instruktora“ – dvanáctiletého bratrance Vlasty Štěpánové, dokázaly si Sasanky poradit a čtrnáctidenní tábor zvládnout. O jejich nadšení svědčí i to, že se o týchž prázdninách vydaly ještě na druhý putovní tábor na Kácovsko. Na jaře 1916 přibyla k družině Sasanek další dívčí družina „Vlčí máky“ a počet skautek postupně dál narůstal. První vůdkyně, mezi nimi i Vlasta Štěpánová a Emilie Milčicová (obě se později staly náčelními skautek), složily vůdcovskou zkoušku, a bylo tak možno zakládat samostatné dívčí oddíly. V roce 1918 byl valnou hromadou spolku Junák – český skaut

ustaven samostatný Ženský odbor Junáka pod vedením Bronislavy Herbenové, který se během první republiky etabloval ve zcela rovnocenný kmen s vlastní programovou náplní, početnou členskou základnou a autonomní řídicí strukturou.

Rád bych na závěr dnešního příspěvku připomněl humpolecké skautky, které přispěly svou obětavostí ke dvojí obnově dívčího skautingu v našem městě, a to poprvé po roce 1968 a podruhé po roce 1989. Byly to sestry Jiřina Jirásková, Marie Jakoubková, Zdena Koudelková, Ludmila Kotyzová a Jindřiška Racková – bohužel, téměř všechny již zasedly k věčnému táboráku, ale jejich odkaz je v našem středisku v podobě současných světlušek i skautek stále přítomný.

Tomáš Horký – Horymír

Sestry nad kronikou

Světlušky v akci

SPORT

I fotbal nás umí připravit na život

V rubrice Sport jsme tentokrát zaměřili na zelený trávník fotbalového klubu AFC Humpolec a velice rádi vyzpovídali Václava Dubna, prezidenta místního fotbalového klubu.

Václave, co k fotbalu přivedlo vás?

K fotbalu jsem se dostal ve svých šesti letech, začal jsem ho hrát v Dolním Městě, v rodné vesnici. Taťka hrál také dříve fotbal, a tak byla volba jasná. Na fotbalovém hřišti jsme jako děti trávily každou možnou volnou chvíli, člověk přijel ze školy a utíkalo se na hřiště, kde jsme pobývali do setmění, kdy pro nás často museli zajít až rodiče. Fotbal jsme hráli, jak to šlo. Hra to byla zpočátku spíš neorganizovaná a spontánní. I tak to bylo nejhezčí období s mnoha krásnými zážitky, na které rád vzpomínám.

Pamatuji si, že brácha chodil do přípravy FK Humpolec, nosíval to na dresu. Jak se přihodilo, že se z FK stalo AFC? A Jaké změny to s sebou vlastně přineslo?

Název fotbalového klubu v Humpolci se měnil od jeho založení v roce 1922 několikrát a v roce 1932 se klub přejmenoval na ATHLETICKO-FOOTBALLOVÝ CLUB HUMPOLEC. My jsme tento název v roce 2012 obnovili spolu se založením občanského sdružení, kde bylo prvoplánově vychovávat hlavně mládež a do fotbalu dospělých družstev se nepouštět. Ovšem situace se změnila. Po dohodě klubů FK Humpolec a AFC Humpolec a také s přispěním pana Jiřího Kučery (bývalého starosty města Humpolec) došlo ke sloučení obou klubů do jednoho a od sezony v letech 2016–2017 se fotbalový klub představuje pod názvem AFC Humpolec. Ono spojení bylo jedním z nejlepších kroků, které se pro fotbal v Humpolci mohly udělat. První rok po sloučení byl velmi složitý. Vše zkoordinovat i s fotbalem dospělých hráčů. Už sezona 2017–2018 se ukázala být pro humpolecký fotbal velmi úspěšnou: Podářilo se v mužských kategoriích vyhrát krajský přebor a po 49 letech postoupit do DIVIZE, následně i B tým vyhrál svoji soutěž a postoupil do 1.A třídy Kraje Vysočina a ani C tým nezaostával a vyhrál také svoji soutěž i pohár OFS Pelhřimov. Stabilizovala se mládež AFC Humpolec a do klubu přicházelo čím dál více mladých fotbalových nadšenců. Aktuálně má klub 11 kategorií (A tým, B tým, C tým muži, mladší a starší dorost, mladší a starší žáky, žáky B, mladší a starší přípravy, přípravy B a předpřípravy). Celkový počet členů čítá přes 300 a stále se rozrůstáme, trenérů máme 25 a k tomu nám další lidé pomáhají s organizací klubu. Pro klub AFC Humpolec je velmi důležitá spolupráce s okolními fotbalovými kluby, pomáháme my jim a oni nám. V roce 2022 jsme oslavili 110 let fotbalu v Humpolci a 100 let AFC Humpolec, pořádáme další akce, jako je třeba Fotbalový kemp Standy Tecla, letní a zimní mládežnické turnaje, zimní fotbalový turnaj pro muže Bernard Cup, kulturní akce ve fotbalovém areálu, fotbalové turnaje ve spolupráci s FAČR, KFS, OFS, Galavečer fotbalu, ples AFC Humpolec a další. Já osobně jsem pak místopředsedou OFS Pelhřimov, členem výkonného výboru Krajského fotbalového svazu a v rámci FAČR se účastním valných hromad. Změn se za těch 10 let, co se pohybují v humpoleckém fotbalu, událo mnoho, protože klub je živý organismus a musíme se přizpůsobovat aktuálnímu období. Není to snadné, je to časově náročné, ale důležité je, že nás to stále baví.

Na vašich stránkách „visí“, že hledáte do přípravy trenéry. Jak velký problém je dnes najít dobrého kouče? A jak moc těžké je žáčky u sportu udržet?

V dnešní době je opravdu nelehké sehnat kvalitní kouče pro přípravné kategorie. Už před covidem to byl problém a nyní je to ještě složitější. Po rozvolnění sportovních aktivit jsme všichni měli strach, že zapálených dětí do sportu značně ubude, ale opak byl pravdou. Děti nakonec ještě přibýlo a spíše dospělí hráči odvětví fotbalu opouštěli. Přípravné kategorie jsou hlavně o nadšení a zápalu. Většina laiků, kteří to zkusili, upřímně potvrdili, že nečekali, jak je těžké děti trénovat, a s nároky, které na výchovu dětí máme, na to nemají buď čas, nebo kapacitu. Druhou věcí je pak i sebevzdělávání, na což také klademe velký důraz. Abychom šli pořád dopředu, potřebujeme akreditované trenéry.

Kdy přesně probíhají náborové nováčků do přípravy? Připomeňte to našim čtenářům, ať nám případně neunikne důležitý moment nadcházející sezony.

Náborové jsou u nás celoroční. Každý může kdykoliv zavolat, přijít se podívat na trénink po předchozí domluvě. Tím, jak máme nastavenou naši koncepci výchovy mládeže, si nás rodiče (potažmo jejich děti) už nacházejí sami. My se pak soustředíme na roznos letáků, pořádáme různé pohybové dny, navštěvujeme mateřské a základní školy, zkrátka představujeme klub AFC Humpolec. Klasické náborové ze škol jsou v dnešní době poměrně složité, a tak jsme náš směr více konkretizovali, což se nám vyplatilo. Základna je opravdu široká a dětí stále přibývá.

Trenérina je dřina – jak říkával už můj táta. Jak velký podíl má na výhře či prohře, postupech i pádech týmu sám trenér? Jaká je vaše zkušenost? Prozradte nám to.

Trenér je nedílnou součástí týmu, potažmo celé výchovy v klubu. Práce je to opravdu náročná. Trenér vede své svěřence nejen fotbalově, ale také lidsky. Vítězství je věc krásná, učíme děti vyhrávat, ale ne za každou cenu. Snažíme se v zápasech koukat i na individuální schopnosti našich hráčů. Výsledek je pro nás směrodatný až v nejvyšších kategoriích. Do té doby se snažíme o výchovu jednotlivců po fotbalové i charakterní stránce, ke které patří i prohry a zklamání.

Přípravy na jaro jsou jistě v plném proudu. Můžeme čekat nějaké výraznější drama na humpoleckém hřišti?

V tomto čase předjaří již trénují všechny naše kategorie od dospělých po školičku. Naším cílem bude v kategorii dospělých udržet klub v divizi a o to samé se pokusíme i v dorosteneckých oddílech. Starší a mladší žáci budou nadále pokračovat v krajském přeboru žáků, stejně tak přípravy. Naše školička se již také pravidelně účastní turnajů benjamínků. Za zmínku stojí i letní fotbalový KEMP, který u nás pořádáme každý rok a je velmi oblíbený. Obnovili jsme u nás mládežnické letní a zimní turnaje. A na závěr ještě vzpomenu jednu z výborných akcí: mezinárodní utkání mezi Bohemians Praha a polským týmem KS Cracovia. To bylo skvělé drama! A další budou nepochybně následovat.

Zuzana Holčíková

**A nyní otočte
a zalistujte
Radničními
listy**

